

CZU: 654.9:657.47

PARTICULARITĂȚILE ORGANIZAȚIONALE ALE ACTIVITĂȚII DIN INDUSTRIA TELECOMUNICAȚIILOR ȘI INFLUENȚA ACESTORA ASUPRA CONTABILITĂȚII

Galina LUȘMANSCHI, Cristina LUNGU

Universitatea de Stat din Moldova

În acest articol sunt analizate particularitățile organizaționale ale activității din industria telecomunicațiilor și influența acestora asupra contabilității. În scopul determinării influenței particularităților de ramură au fost delimitate două direcții principale: particularitățile relațiilor de piață în cadrul ramurii și particularitățile activității entităților în prestarea serviciilor de telecomunicații. Astfel, particularitățile activității din industria telecomunicațiilor caracterizate în articol au permis formularea unor măsuri care ar trebui luate în considerare la organizarea contabilității.

Cuvinte-cheie: *telecomunicații, rețele de comunicații electronice, serviciu de comunicații electronice, contabilitate de gestiune, costuri de producție, centre de responsabilitate, unități de afaceri.*

ORGANIZATIONAL PARTICULARITIES OF THE ACTIVITY FROM THE TELECOMMUNICATION INDUSTRY AND THEIR INFLUENCE ON ACCOUNTING

This paper analyses the organizational particularities of the activity in the telecommunications industry and their influence over the accounting treatment. In order to determine the influence of the branch particularities, two main directions have been delimited: the particularities of the market relations within the industry and the particularities of the activity of the entities providing telecommunication services. Thus, the particularities of the activity in the telecommunications industry characterized in the paper allowed the formulation of some measures that should be considered when organizing the accounting.

Keywords: *telecommunications, electronic communications networks, electronic communications service, management accounting, production costs, responsibility centers, business units.*

Introducere

În cadrul unei economii naționale există o mulțime de industrii destinate producerii bunurilor sau prestării serviciilor necesare satisfacerii trebuințelor omenești. Fiecare dintre aceste industrii are particularitățile sale având o anumită tehnologie de producție, precum și o mulțime de documente de evidență în care se oglindesc fenomenele și procesele ce însoțesc desfășurarea activității acesteia. Astfel, industria de telecomunicații se deosebește de celelalte industrii ale economiei naționale și se caracterizează prin anumite particularități economice ale serviciilor prestate.

Reflectarea aspectului practic al oricărui studiu, într-o anumită ramură, începe cu caracteristica generală a activității industriei date, studierea particularităților principale ale procesului de producție/prestări servicii.

Probleme și discuții

Sectorul telecomunicațiilor face parte din comunicațiile electronice și a cunoscut în Republica Moldova, în ultimii 25 de ani o dezvoltare rapidă și spectaculoasă, pe fondul unor evoluții internaționale dinamice, reprezentând, în același timp, una dintre prioritățile dezvoltării economico-sociale a țării noastre.

Evoluția mijloacelor de telecomunicații sporește luarea deciziilor datorită fluxului de informații, circulația numerarului și, implicit, contribuie la creșterea venitului național și, odată cu acesta, la ridicarea nivelului de trai și cultural al populației.

În conformitate cu art.2 al *Legii comunicațiilor electronice*, serviciile de telecomunicații rezidă, în întregime sau în principal, în transportul semnalelor prin rețelele de comunicații electronice [1].

Legea comunicațiilor electronice definește *rețelele de comunicații electronice* ca fiind sisteme de transmisie și, după caz, echipamente de comutare sau rutare, precum și alte resurse care permit transmiterea semnalelor prin suport fizic, electromagnetic sau prin orice alte mijloace, incluzând rețele de comunicații prin satelit, rețele fixe (cu comutare de circuite sau comutare de pachete, inclusiv Internet) și rețele mobile terestre, rețele

de transport al energiei electrice, în cazul în care acestea sunt utilizate și pentru transmiterea semnalelor, rețele utilizate pentru difuzarea programelor audiovizuale, rețele de televiziune prin cablu, indiferent de tipul informației transmise [1, art.2]. Acestea se creează cu scopul furnizării serviciilor, satisfacerii necesităților publice și private în domeniul telecomunicațiilor, cu ajutorul sistemelor tehnice care trebuie să corespundă anumitor cerințe de calitate și tehnice.

În același timp, *serviciul de comunicații electronice* este serviciu prestat, de regulă, contra plată, care constă în întregime sau în principal în transportul semnalelor prin rețelele de comunicații electronice, inclusiv serviciile de telecomunicații și serviciile de transmisie prin rețelele utilizate pentru difuzarea de programe audiovizuale, dar fără a include serviciile prin care se furnizează conținutul informației transmise prin intermediul rețelelor sau serviciilor de comunicații electronice sau prin care se exercită controlul editorial asupra acestui conținut, de asemenea, nu se includ serviciile societății informaționale (în particular, serviciile de comerț electronic) care nu constau, în întregime sau în principal, în transportul semnalelor prin intermediul rețelelor de comunicații electronice.

Serviciile de telecomunicații pot fi convențional divizate în două grupe principale:

- servicii de telecomunicații de bază, care includ instrumente de comunicare ce transmit informația în timp real, inclusiv telefon, telegraf, fax, telefoane mobile, sisteme de comunicații prin satelit, a căror caracteristică principală este aceea că, cu ajutorul lor, se transmite semnalul vocal sau alte semnale de la expeditor către destinatar în formă originală, fără modificări;
- servicii de telecomunicații modificate, care includ forme de comunicare online, prelucrarea, acumularea și stocarea de date, schimb de informații în format electronic etc. Particularitatea lor constă în faptul că forma mesajului transmis se schimbă (se modifică) în timpul transferului, iar costul informațiilor transmise crește cu dimensiunea serviciului furnizat.

Pentru a menține clienții existenți și a atrage noi clienți, entitățile de telecomunicații actualizează permanent ofertele pentru gama de servicii prestate, în timp ce „pachetele” de servicii și încheierea de acorduri de servicii nelimitate sunt deosebit de eficiente.

Procesul de dezvoltare a industriei de telecomunicații, precum și transformările structurale în cadrul telecomunicațiilor necesită îmbunătățirea suportului metodologic al contabilității ca bază informațională pentru luarea deciziilor manageriale. Dezvoltarea unei metodologii de ținere a contabilității în industria telecomunicațiilor este o direcție promițătoare și relevantă pentru îmbunătățirea activității în scopul gestionării mai operative și prevenirii condițiilor de criză ce pot afecta acest sector.

Este incontestabil faptul că activitatea entităților de telecomunicații este specifică. În scopul determinării influenței particularităților de ramură asupra organizării contabilității manageriale vom delimita două direcții principale:

- influența particularităților relațiilor de piață în cadrul ramurii;
- influența particularităților serviciilor de telecomunicații prestate.

Factorii externi care influențează organizarea contabilității manageriale la entitățile de telecomunicații sunt determinați de structura pieței, de concurență și de modificările acesteia. Însă, activitatea nemijlocită a entității la prestarea de servicii este determinată de factorii interni.

O clasificare generalizată a particularităților activității din industria telecomunicațiilor este prezentată în schema din Figura 1.

Industria telecomunicațiilor este reglementată la nivel național și internațional. Principalul act normativ care reglementează activitatea entităților de telecomunicații este Legea comunicațiilor electronice, nr.241 din 15.11.2007. Actele normative cu caracter general care reglementează activitatea entităților de telecomunicații sunt: Codul civil al Republicii Moldova, nr.1107 din 06.06.2002, Codul fiscal al Republicii Moldova, nr.1163 din 24.04.1997, Legea privind societățile pe acțiuni, nr.1134-XIII din 02.04.1997, Legea concurenței, nr.183 din 11.07.2012, Codul audiovizualului al Republicii Moldova, nr.260-XVI din 27.07.2007, etc.

Actele normative prezentate mai sus reglementează activitatea entităților de telecomunicații în ansamblu, însă reglementarea contabilității nu poate fi ignorată. Astfel, în conformitate cu Legea contabilității și raportării financiare, nr.287 din 15.12.2017, o entitate economică este obligată să țină evidența contabilă [2]. În același timp, observăm că acest act normativ reglementează modul de ținere a contabilității financiare. Necesitatea organizării contabilității de gestiune este determinată de conducerea entității economice în scopul luării deciziilor manageriale, iar modul de ținere a acesteia este reglementat de Indicațiile metodice privind contabilitatea costurilor de producție și calculația costului produselor și serviciilor [3].

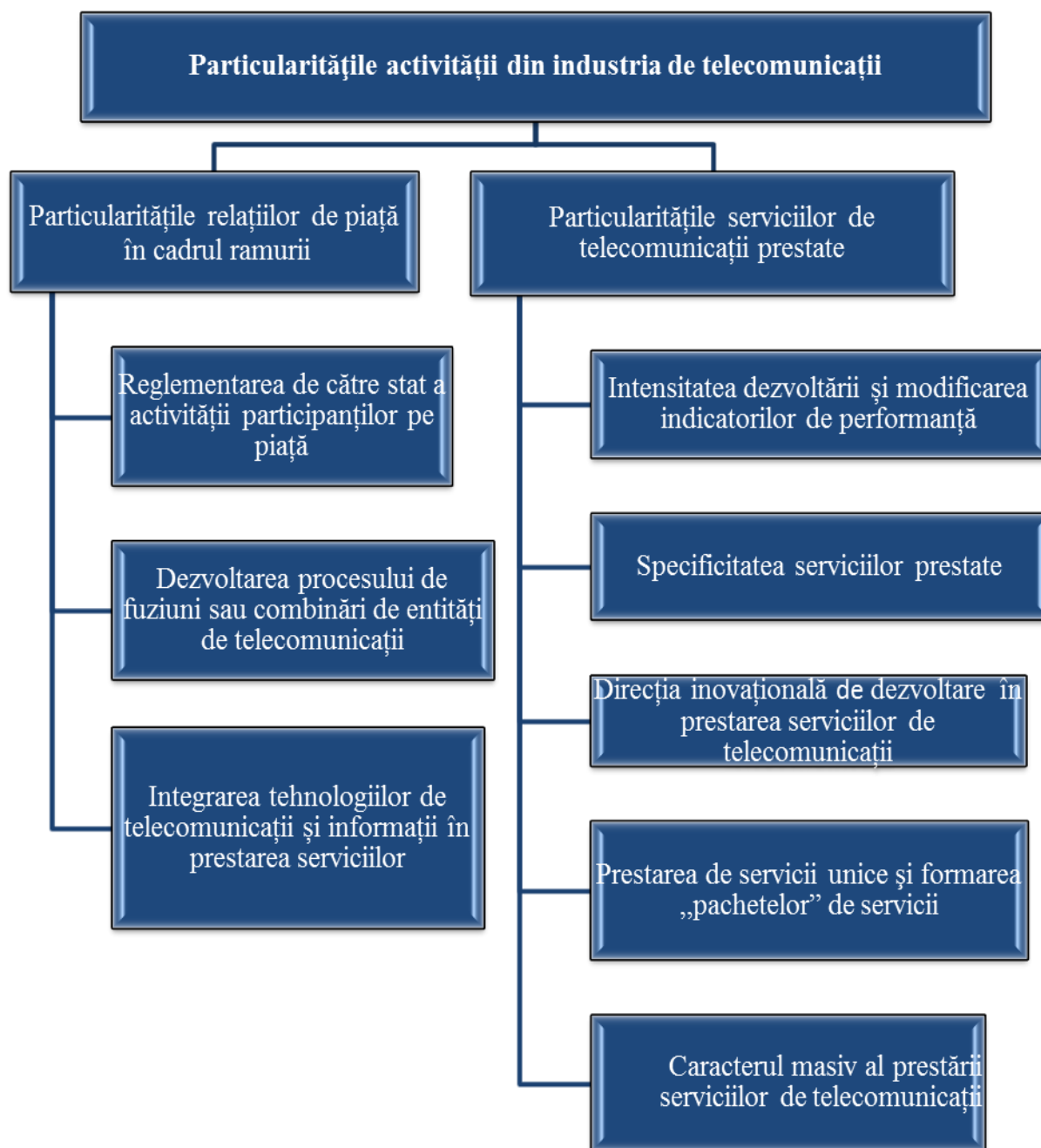

Fig.1. Particularitățile activității din industria telecomunicațiilor.

În același timp, în baza Hotărârii Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI), nr.09 din 22.04.2011 [4], au fost elaborate Instrucțiunile ramurale privind implementarea de către SA „Moldtelecom” a evidenței contabile separate în cadrul contabilității interne de gestiune, prin care entitatea are obligația de a ține evidența contabilă separată pentru activitățile care au legătură cu interconectarea și accesul la propria rețea sau la infrastructura asociată acesteia. Acest lucru se datorează faptului că SA „Moldtelecom” a fost desemnată ca operator al serviciilor de telecomunicații cu putere semnificativă.

Astfel, conform Instrucțiunilor privind implementarea de către SA „Moldtelecom” a evidenței contabile separate în cadrul contabilității interne de gestiune, evidența se ține pe următoarele unități de afaceri:

- rețea de acces fixă (cu ridicata);

- rețea de bază (unitate ce prestează servicii cu ridicata);
- vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă;
- rețea mobilă (cu ridicata);
- vânzare cu amănuntul a serviciilor mobile;
- alte activități.

Unitatea de afaceri „*rețea de acces fixă*” include totalitatea activităților prin care se furnizează pe piețele cu ridicata servicii de conectare a utilizatorilor finali cu rețeaua de bază sau cu alte echipamente de acces și de bază. Rețeaua de acces este identificată ca o totalitate de cabluri subterane și aeriene, precum și infrastructura asociată: repartitoare, subrepartitoare sau dulapuri de distribuție, camera de cabluri, canalizarea telefonică, linii aeriene, piloni, cutii terminale, prin intermediul cărora se stabilesc legăturile de comunicație între reparatorul principal și punctele terminale de rețea.

Unitatea de afaceri „*rețea de bază*” include totalitatea activităților prin care se furnizează pe piețele cu ridicata o serie de servicii de interconectare pentru ca utilizatorii unui furnizor să poată comunica cu utilizatorii aceluiși furnizor sau al unui terț, ori să acceseze serviciile furnizate de un terț. În așa mod, serviciile din această unitate de afaceri includ transportul comutat al apelurilor (servicii de inițiere, terminare și tranzit de apeluri), serviciile de linii închiriate și serviciile de transmisiuni de date.

Unitatea de afaceri „*vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă*” include totalitatea activităților care implică furnizarea serviciilor către utilizatorii finali: persoane fizice sau juridice.

Unitatea de afaceri „*rețea mobilă cu ridicata*” include totalitatea activităților care țin de furnizarea serviciilor cu ridicata prin intermediul rețelei mobile. Serviciile și activitățile acestei unități de afaceri includ transportul comutat al apelurilor (servicii de inițiere, terminare și tranzit de apeluri), și serviciile de transmisiuni de date.

Unitatea de afaceri „*vânzare cu amănuntul a serviciilor mobile*” include toate elementele de rețea și activitățile implicate la prestarea serviciilor mobile către utilizatorii finali.

Unitatea de afaceri „*alte activități*” include totalitatea activităților care nu sunt cuprinse în unitățile de afaceri menționate anterior (rețea de acces, rețea de bază, vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă, rețea mobilă cu ridicata, vânzarea cu amănuntul a serviciilor mobile).

Astfel, SA „Moldtelecom” întocmește și prezintă ANRCETI situații financiare separate pe unitățile de afaceri expuse mai sus.

O altă particularitate a relațiilor de piață în cadrul ramurii constituie fuziunile sau combinările de entități de telecomunicații. La organizarea contabilității ar trebui să se țină seama de această particularitate, deoarece transformările care au loc în industrie duc la modificări în activități, în structura costurilor de producție, în particularitățile tehnologice ale entităților de telecomunicații, ceea ce va influența, fără îndoială, și organizarea contabilității.

Pentru o dezvoltare de durată, entitățile de telecomunicații efectuează investiții enorme, ceea ce le permite să atragă abonații printr-o gamă largă de servicii și mărfuri inteligente și inovatoare. Integrarea tehnologiilor de telecomunicații și informații în prestarea serviciilor de comunicații contribuie la extinderea pieței prin creșterea numărului de participanți, precum și a intermediarilor pe piață. Drept urmare, este posibilă o schimbare a tehnologiei serviciilor prestate și, ca rezultat, modificarea componenței costurilor de producție ale operatorului de telecomunicații.

Prima particularitate de ramură identificată în a doua direcție este intensitatea dezvoltării și modificările indicatorilor de performanță. De menționat că entitățile de telecomunicații se dezvoltă într-un ritm mai rapid decât alte sectoare ale economiei. În ultimii ani, piața globală a comunicațiilor mobile a suferit schimbări rapide. Gama de smartphone-uri în continuă expansiune, reducerea prețurilor și creșterea cererii la servicii de telefonie mobilă au condus la faptul că numărul abonaților este aproape egal cu populația planetei.

A doua particularitate constă în specificitatea serviciilor prestate. În acest context, au fost evidențiate anumite particularități specifice ale serviciilor de telecomunicații, prezentate în Figura 2:

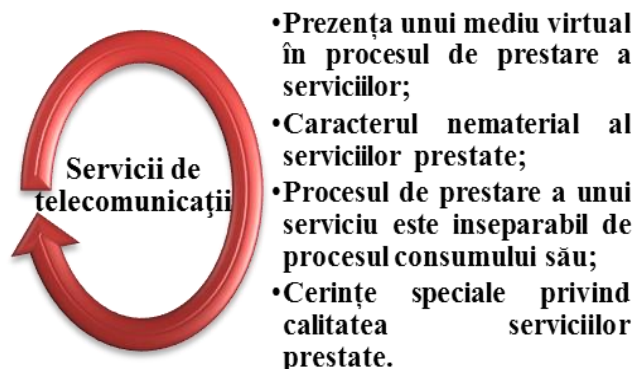

Fig.2. Particularitățile specifice ale serviciilor de telecomunicații.

Toate aceste particularități specifice serviciilor de telecomunicații determină, fără îndoială, modul de organizare a contabilității. În acest context, trebuie de acordat o atenție deosebită componenței costurilor de producție și clasificării acestora. În cadrul entităților de telecomunicații nu se înregistrează producția în curs de execuție, deoarece serviciul se consumă imediat după ce a fost prestat. În componența costurilor de producție la entitățile de telecomunicații domină costurile cu personalul, amortizarea și costurile de materiale auxiliare pentru reparația echipamentelor rețelelor și a liniilor de comunicații. În același timp, lipsesc costurile de materii prime.

Calitatea serviciilor prestate trebuie să fie asigurată în conformitate cu cerințele standardelor naționale și internaționale. Însă, asigurarea calității serviciilor prestate este imposibilă fără modernizarea permanentă a echipamentelor de rețea utilizate, punerea în funcțiune a noilor instalații, precum și fără dezvoltarea de tehnologii inovatoare.

Prin urmare, o altă particularitate a activității entităților de telecomunicații în prestarea serviciilor de telecomunicații constă în direcția inovațională de dezvoltare a acestora.

De asemenea, trebuie să atragem atenție la prezența investițiilor capitale în componența activelor imobilizate. Acest lucru indică faptul că entitățile investesc permanent în producerea de noi tehnologii, în achiziționarea de echipamente noi, mai avansate. În acest mod, entitățile pot rămâne competitive și își pot menține poziția de lider pe piață.

O altă particularitate a activității entităților de telecomunicații este dezvoltarea direcțiilor de marketing la prestarea unor servicii combinate pentru consumatori (servicii „pachet”). Utilizarea serviciilor combinate duce la apariția dificultăților suplimentare în contabilitate, însă nu necesită alocarea unui obiect de calculație suplimentar. Principala dificultate constă în faptul că departamentul contabil trebuie să primească informația operativă și deplină de la sistemul automatizat de evidență a serviciilor prestate (sistemul de facturare) privind componența pachetelor de servicii pe tipuri concrete. Astfel, dacă pachetul de servicii include: convorbiri telefonice locale, internet nelimitat și televiziune interactivă, atunci în contabilitate acest pachet va fi considerat ca trei tipuri separate de servicii.

Caracterul masiv al prestării serviciilor de telecomunicații necesită o rețea extinsă de puncte de deservire a consumatorilor de servicii. Prin urmare, în structura lor organizatorică entitățile de telecomunicații prezintă o rețea extinsă, din punct de vedere geografic, de filiale, subdiviziuni structurale cu o administrare centralizată. Astfel de structuri organizaționale sunt numite filiale (magazine). Acest tip de structurare este optimal pentru entitățile de telecomunicații, deoarece oferă flexibilitate, posibilitatea luării deciziilor operative și dezvoltarea de noi piețe de desfacere. Însă, trebuie de menționat și anumite dezavantaje, cum ar fi majorarea costurilor suportate, complexitatea implementării unei politici unice, ceea ce complică, fără îndoială, organizarea contabilității din cadrul entității.

Structura organizatorică complexă a entităților de telecomunicații produce dificultăți în sistemul de gestiune. Pentru implementarea unui sistem de contabilitate eficient și asigurarea eficienței acestuia, este necesară utilizarea modelului de gestiune pe centre de responsabilitate, care dă posibilitatea de a controla formarea costurilor de producție și de a stabili responsabilitatea pentru raționalitatea lor.

Astfel, particularitățile activității entităților de telecomunicații caracterizate mai sus fac posibilă formularea unor măsuri organizatorice care ar trebui luate în considerare la implementarea contabilității de gestiune (Fig.3).

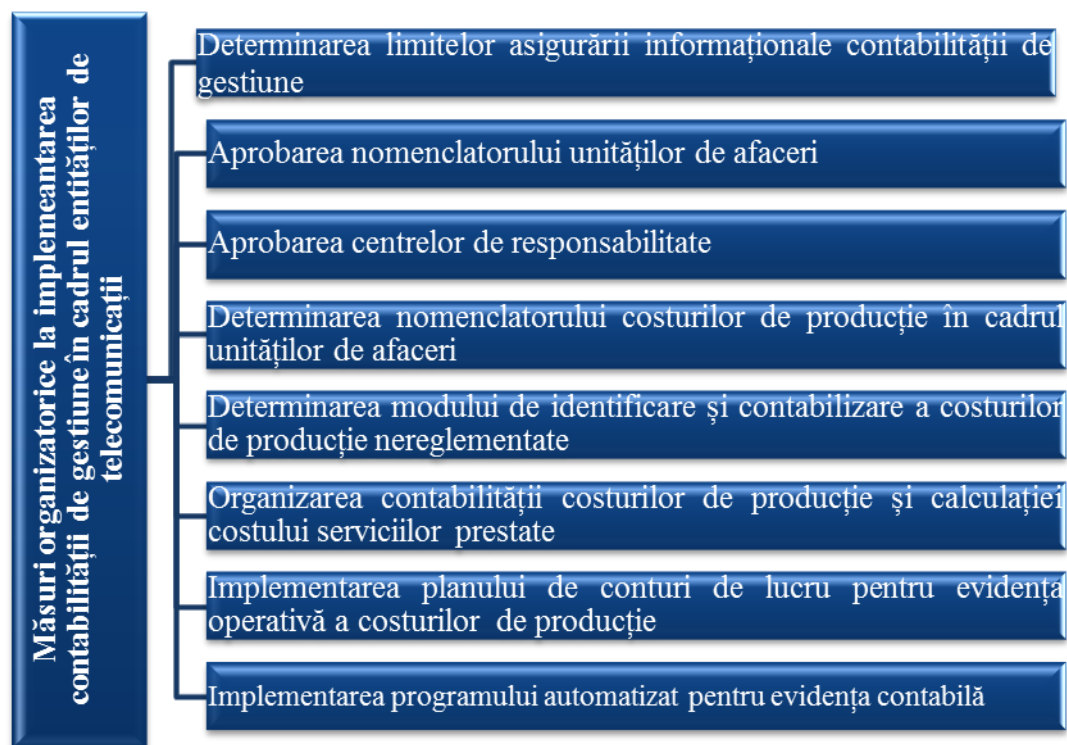

Fig.3. Măsuri organizatorice la implementarea contabilității de gestiune în cadrul entităților de telecomunicații.

Ținem să menționăm că *costurile reglementate* reprezintă costuri de producție reglate pe centre de responsabilitate, care sunt supuse controlului de o persoană responsabilă, iar *costurile nereglementate* sunt costuri de producție care nu pot fi reglate pe centre de responsabilitate, nu depind de activitatea persoanei responsabile și nu se supun controlului (ca exemplu poate servi modificarea prețului la materiale).

Concluzii

Astfel, influența particularităților organizaționale ale activității din industria telecomunicațiilor permite formularea următoarelor cerințe la organizarea contabilității de gestiune:

1. Utilizarea metodelor speciale de clasificare a costurilor de producție, de contabilizare și calculație a costului serviciilor prestate. Alocarea informațiilor privind costurile de producție nereglementate efectuate în conformitate cu cerințele legislației în vigoare.

2. Eficiența și flexibilitatea sistemului contabilității de gestiune datorită complexității utilizării instrumentelor și metodelor, precum și automatizarea evidenței contabile.

3. Ținerea contabilității costurilor de producție pe unități de afaceri. Organizarea unui sistem de motivare a personalului de conducere pentru rezultatele înregistrate pe centre de responsabilitate.

Cerințele expuse mai sus trebuie îndeplinite împreună cu principiile general acceptate pentru organizarea contabilității, iar îndeplinirea acestora contribuie la eficacitatea sistemului de contabilitate utilizat de entitățile de telecomunicații.

Referințe:

1. Legea comunicațiilor electronice, nr.241 din 15.11.2007. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2008, nr.51-54.
2. Legea contabilității și raportării financiare, nr.287 din 15.12.2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr.1-6, art.22.

3. Indicații metodice privind contabilitatea costurilor de producție și calculația costului produselor și serviciilor În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr.233-237(4551-4555).
4. Hotărârea Consiliului de Administrație a Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, nr.09 din 22.04.2011, cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind implementarea de către SA „Moldtelecom” a evidenței contabile separate în cadrul contabilității interne de gestiune. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2011, nr.70-73, art.375.

Date despre autori:

Galina LUȘMANSCHI, doctor în economie, conferențiar universitar, Facultatea de Științe Economice, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: galina_lusmanschi@mail.ru

Cristina LUNGU, doctorandă, Școala doctorală Științe Economice, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: cristina.triboi@yahoo.com

Prezentat la 17.11.2019